

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут новітніх освітніх технологій
Кафедра економіки, обліку та оподаткування ВННІЕ

Синявський Данило Ігорович

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ
ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

спеціальність: 076 Підприємництво та торгівля
освітньо-професійна програма – Підприємництво та торгівля

Магістерська робота

Виконав студент групи ПТ мвн - 21

Синявський Д.І.

Науковий керівник:

Магістерську роботу допущено
до захисту:

“ ____ ” _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри
_____ **В. М. Пилявець**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1 Поняття, сутність та значення платоспроможності для діяльності підприємства.....	6
1.2 Структура та складові механізму управління платоспроможністю підприємства.....	10
1.3 Методичні підходи до оцінки платоспроможності підприємства.....	13
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ МЕХАНІЗМУ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ НА ТОВ «АГРАНА ФРУТ УКРАЇНА».....	18
2.1 Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Агрона Фрут Україна»	18
2.2 Оцінка платоспроможності ТОВ «Агрона Фрут Україна».....	28
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	35
3.1 Шляхи забезпечення платоспроможності на підприємстві	35
3.2 Інноваційні підходи до вдосконалення механізму платоспроможності підприємства.....	44
ВИСНОВКИ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52
ДОДАТКИ.....	56

ВСТУП

В сучасних умовах динамічного розвитку економіки та посилення конкурентної боротьби платоспроможність підприємства стає одним із основних факторів його стабільного функціонування. Здатність своєчасно виконати фінансові зобов'язання перед партнерами, кредиторами, працівниками та державою є критерієм ефективності управління та стійкості підприємства. Особливого значення це питання набуває в умовах економічних коливань, інфляційних ризиків та зростання обсягів кредитування, що зумовлює необхідність удосконалення механізму платоспроможності.

Удосконалення механізму платоспроможності є елементом стратегічного управління, що впливає на всі аспекти діяльності підприємства. Завдяки підвищенню ефективності цього механізму можна досягти збалансованості фінансових потоків, знизити ризики втрати ліквідності та створити підґрунтя для залучення додаткових інвестицій.

Актуальність дослідження обумовлена пошуком ефективних підходів до забезпечення фінансової стійкості підприємств в умовах мінливої економіки. Сучасні підприємства стикаються з проблемами управління платоспроможністю через збільшення фінансової напруженості, обмеження доступу до кредитних ресурсів та підвищення рівня економічної невизначеності. Це підкреслює важливість розробки нових методів і підходів до управління платоспроможністю, які дозволяють адаптуватися до сучасних викликів та забезпечити ефективне функціонування підприємства в довгостроковій перспективі.

Питання забезпечення та ефективного управління платоспроможністю підприємства активно досліджуються в науковій літературі. Серед визнаних фахівців, які зробили вагомий внесок у цю сферу, варто відзначити В. Борисова, В. Прохорова, Ю. Бахрамова, В. Гребельного, В. Савчука, Є. Мниха, О. Мицака, Г. Савицьку, А. Поддєрьогіна, О. Шеремета, О. Терещенко та інші. Аналіз сучасних досліджень свідчить про наявність проблемних аспектів, які

потребують подальшого вивчення та розробки ефективних рішень.

Завдання і мета дослідження. Основною метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення механізму платоспроможності підприємства.

Для досягнення цієї мети в роботі визначені такі завдання:

- дослідити поняття, сутність та значення платоспроможності для діяльності підприємства;
- обґрунтувати структуру та складові механізму управління платоспроможністю підприємства;
- проаналізувати методичні підходи до оцінки платоспроможності підприємства;
- здійснити аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «Агрона Фрут Україна»;
- провести оцінку платоспроможності ТОВ «Агрона Фрут Україна»;
- обґрунтувати шляхи забезпечення платоспроможності на підприємстві;
- запропонувати інноваційні підходи до вдосконалення механізму платоспроможності підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність підприємства, яка впливає на забезпечення його платоспроможності. Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти механізму управління платоспроможністю підприємства та шляхи його вдосконалення.

У процесі дослідження застосовано комплекс методів, що забезпечують всебічний аналіз механізму платоспроможності підприємства, зокрема: аналіз та синтез (для вивчення й узагальнення наукових підходів до визначення сутності платоспроможності підприємства та механізмів її забезпечення); системний підхід (для дослідження взаємозв'язків між складовими механізмами платоспроможності, оцінки їх впливу на фінансову стійкість підприємства та формування узгодженої стратегії управління платоспроможністю); статистичний аналіз (для опрацювання даних про фінансову діяльність підприємств, визначити закономірності, тенденції та проблеми, що впливають на

їхню платоспроможність); порівняльний аналіз (для зіставлення різних підходів до управління платоспроможністю та вибір найбільш ефективних методів її вдосконалення; емпіричні методи (для дослідження практичних аспектів забезпечення платоспроможності підприємств); графічний метод (для візуалізації отриманих даних, тенденцій зміни платоспроможності та структури механізму її управління).

Інформаційною базою дослідження стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, матеріали монографій, статей, дисертацій, а також фінансова звітність підприємства, дані Державної служби статистики України, нормативно-правові акти, що регулюють фінансово-економічну діяльність. Залучено статистичні дані, аналітичні звіти, аудиторські огляди, а також матеріали відкритих джерел, що відображають сучасні тенденції у сфері забезпечення платоспроможності підприємств.

Практична цінність отриманих результатів полягає у розробці рекомендацій та практичних інструментів, спрямованих на вдосконалення механізму управління платоспроможністю підприємства. Запропоновані підходи можуть бути використані для оптимізації фінансових потоків, покращення структури зобов'язань, підвищення ліквідності та зниження ризиків неплатоспроможності. Крім того, результати дослідження можуть бути корисними для консалтингових компаній, аудиторів, аналітиків та викладачів при підготовці навчальних матеріалів з управління фінансами підприємств.

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дипломної роботи становить 55 сторінок (без додатків). Робота містить 12 таблиць, 6 рисунків. Список використаних джерел налічує 42 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття, сутність та значення платоспроможності для діяльності підприємства

Платоспроможність підприємства є однією з основних характеристик його фінансового стану, яка дозволяє досягти здатності повністю виконати фінансові зобов'язання перед контрагентами, працівниками та державою. У загальному розумінні платоспроможність показує наявність достатньої кількості фінансових ресурсів, меншу для покриття короткострокових і довгострокових зобов'язань, що робить її показник не лише поточним станом підприємства, а й його стійкістю в перспективі.

Значення платоспроможності для підприємства важко переоцінити. Вона є першим індикатором фінансової стабільності, який впливає на довіру інвесторів, кредиторів і партнерів, а також на конкурентоспроможність підприємства. Підтримка високого рівня платоспроможності сприяє залученню інвестицій, забезпечує доступ до кредитних ресурсів і створює умови для стабільного розвитку підприємства навіть в умовах невизначеності.

Сутність поняття «платоспроможність» виникає у здатності суб'єкта господарювання своєчасно і в повному обсязі виконувати свої фінансові зобов'язання. Ця категорія передбачає здатність підприємства розраховуватися за короткостроковими зобов'язаннями (перед постачальниками, працівниками, державою, банками) за рахунок власних ліквідних активів або інших джерел фінансових ресурсів [1-4].

Через наявність численних інтерпретацій поняття «платоспроможність підприємства» у науковій літературі доцільно проаналізувати декілька з них (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Дефініція поняття «платоспроможність підприємства»

Автори	Поняття
1	2
Нікола С.О.	трактує платоспроможність підприємства як його здатність виконувати свої платіжні зобов'язання
Сокурєнко В.В., Швець Д.В., Бортник С.М., Ткаченко С.О.	платоспроможність – це спроможність підприємства здійснювати платежі наявними засобами або засобами, які постійно поповнюються за рахунок його діяльності
Спрота В.С., Петрова І.Л.	визначає платоспроможність як можливість підприємства розраховуватися за своїми зобов'язаннями без ризику для поточної господарської діяльності та подальшого розвитку
Непочатенко О.О.	платоспроможність – це можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання
Мних Є.В., Барабаш Н.С.	платоспроможність – це наявність у підприємства фінансових можливостей для регулярного та своєчасного погашення боргових зобов'язань
Томчук О.Ф.	платоспроможність – це важлива характеристика фінансового стану підприємства, фінансового потенціалу, необхідна умова фінансової безпеки, при якому підприємство здатне виконувати у повному обсязі, у встановлений термін свої короткострокові та довгострокові зобов'язання, не порушуючи фінансову рівновагу та одночасно продовжуючи фінансування своєї операційної діяльності.

Сформовано автором на основі даних [11-14].

На основі аналізу визначення поняття «платоспроможність підприємства», наведене в таблиці, можна зробити висновок, що всі автори зводяться до основної ідеї: платоспроможність є здатністю підприємства повністю виконати свої фінансові зобов'язання.

Водночас, у трактуванні акцентуються різні аспекти цієї категорії:

- 1) забезпечення платежів за рахунок наявних або постійно поповнюваних ресурсів;
- 2) здатність виконувати зобов'язання без шкоди для поточної діяльності;
- 3) важливість фінансового потенціалу для рівноваги між виконанням зобов'язань збереження та подальшим розвитком підприємства.

Таким чином, платоспроможність є багатогранною категорією, яка включає фінансову стійкість, своєчасність виконання зобов'язань, наявність деяких ресурсів і здатність забезпечити розвиток підприємства.

Узагальнення цих поглядів щодо визначення даної категорії подано на рис.

1.1.

Рис. 1.1. Підходи до визначення поняття «платоспроможність підприємства»

Сформовано автором на основі даних [5-10].

Крім того, платоспроможність залежить від взаємодії зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства (рис. 1.2). Внутрішні аспекти, зокрема ефективність управління фінансовими ресурсами, структура активів і зобов'язань, а також рівень ліквідності, є визначальними для забезпечення фінансової стійкості. Недостатня увага до планування грошових потоків, порушення балансу між доходами і витратами або неефективна структура капіталу можуть привести до зменшення платоспроможності [15-16].

Важливий вплив мають і зовнішні чинники, такі як стан макроекономічного середовища, інфляція, податкове та правове регулювання, а також рівень кон'юнктури ринку. Зовнішні умови показують доступність фінансових ресурсів, рівень попиту на продукцію або послуги підприємства, стабільність його відносин із постачальниками та кредиторами. Економічна нестабільність або кризові прояви можуть погіршити платоспроможність навіть за наявності належного управління внутрішніми ресурсами [17].

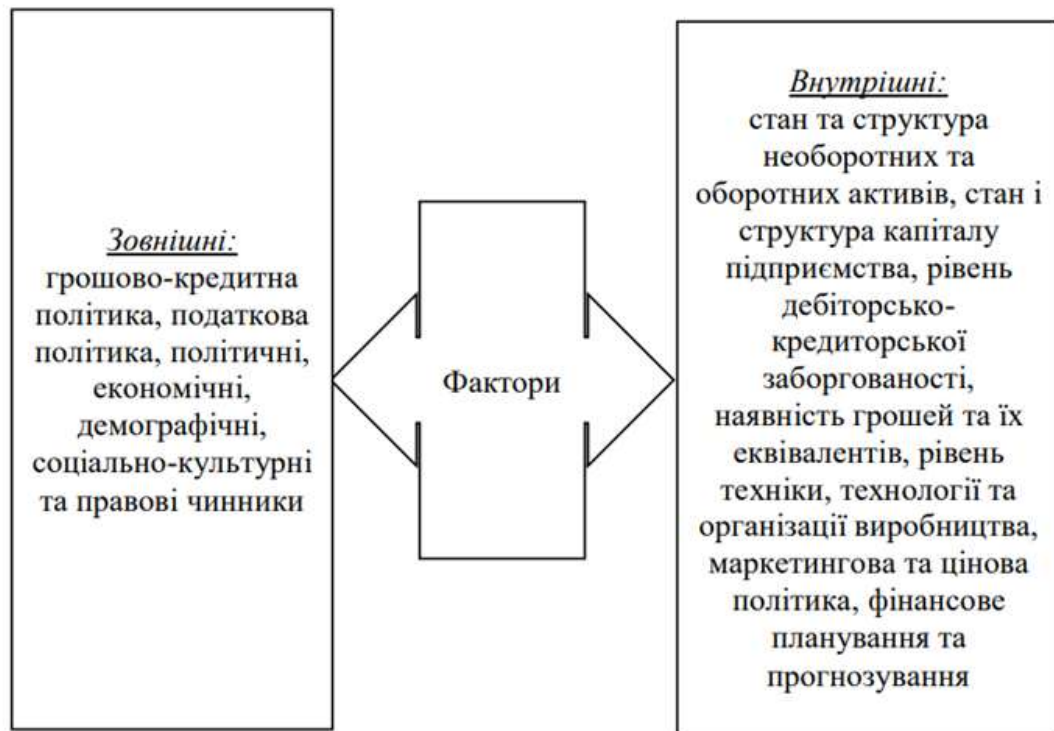

Рис. 1.2. Фактори впливу на платоспроможність підприємства

Сформовано автором на основі [18]

Окреме місце у впливі на платоспроможність займають галузеві особливості діяльності підприємства, які можуть зумовити сезонність виробництва, коливання доходів або підвищений рівень конкуренції. Такі чинники створюють додаткові ризики, які необхідно враховувати в процесі управління фінансовою діяльністю.

Таким чином, платоспроможність підприємства формується під впливом багатьох факторів, які мають як внутрішню, так і зовнішню природу. Для забезпечення фінансової стійкості необхідно здійснювати постійний моніторинг цих чинників, наочно адаптуючи механізми управління до змін зовнішнього середовища та вдосконалюючи внутрішні процеси.

Останнім часом в країні збільшилася кількість підприємств з низьким рівнем платоспроможності через такі чинники, як неефективне планування виробництва та збуту продукції, нераціональне використання трудових, матеріальних ресурсів, недієва політика управління ліквідними активами тощо. Для поліпшення фінансового становища і підвищення платоспроможності

підприємствам необхідно проводити систематичний і детальний аналіз фінансово-господарської діяльності, оптимізувати витрати, ефективно управляти розподілом прибутку і розробляти ефективні фінансові стратегії [16].

Таким чином, платоспроможність є багатогранною економічною категорією, що вимагає системного аналізу, постійного моніторингу та вдосконалення механізмів управління для підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства.

1.2. Структура та складові механізму управління платоспроможністю підприємства

У сучасних умовах господарювання підприємства стикаються з необхідністю впровадження інноваційних підходів до управління платоспроможністю. Така ситуація обумовлена динамічними змінами зовнішнього середовища, виявленими ризиками для фінансової безпеки та потребою в розробці ефективних заходів, спрямованих на зниження негативного впливу можливих загроз.

Розробка концептуальних засад ефективного управління платоспроможністю підприємства повинна базуватися на чіткому розумінні основних фінансових категорій, що стосуються цієї сфери, а також на деталізації змісту основних завдань фінансового менеджменту. Важливо досягти загальних принципів його організації, зокрема комплексності, збалансованості, гнучкості та адаптивності до змін зовнішнього та внутрішнього середовища [19]. Такий підхід дозволяє не тільки обґрунтувати управлінські рішення, але й забезпечити їх відповідність стратегічним цілям підприємства, підвищуючи його фінансову стійкість і конкурентоспроможність.

Варто зазначити, що механізм управління платоспроможністю підприємства представляє собою комплекс взаємопов'язаних елементів, методів, інструментів та заходів, спрямованих на забезпечення фінансової стійкості та

спроможності підприємства повністю виконувати свої зобов'язання перед контрагентами (рис. 1.3). Ефективне управління платоспроможністю забезпечує стабільну фінансову діяльність, мінімізує ризики дефолту та сприяє підвищенню довіри з боку партнерів та інвесторів.

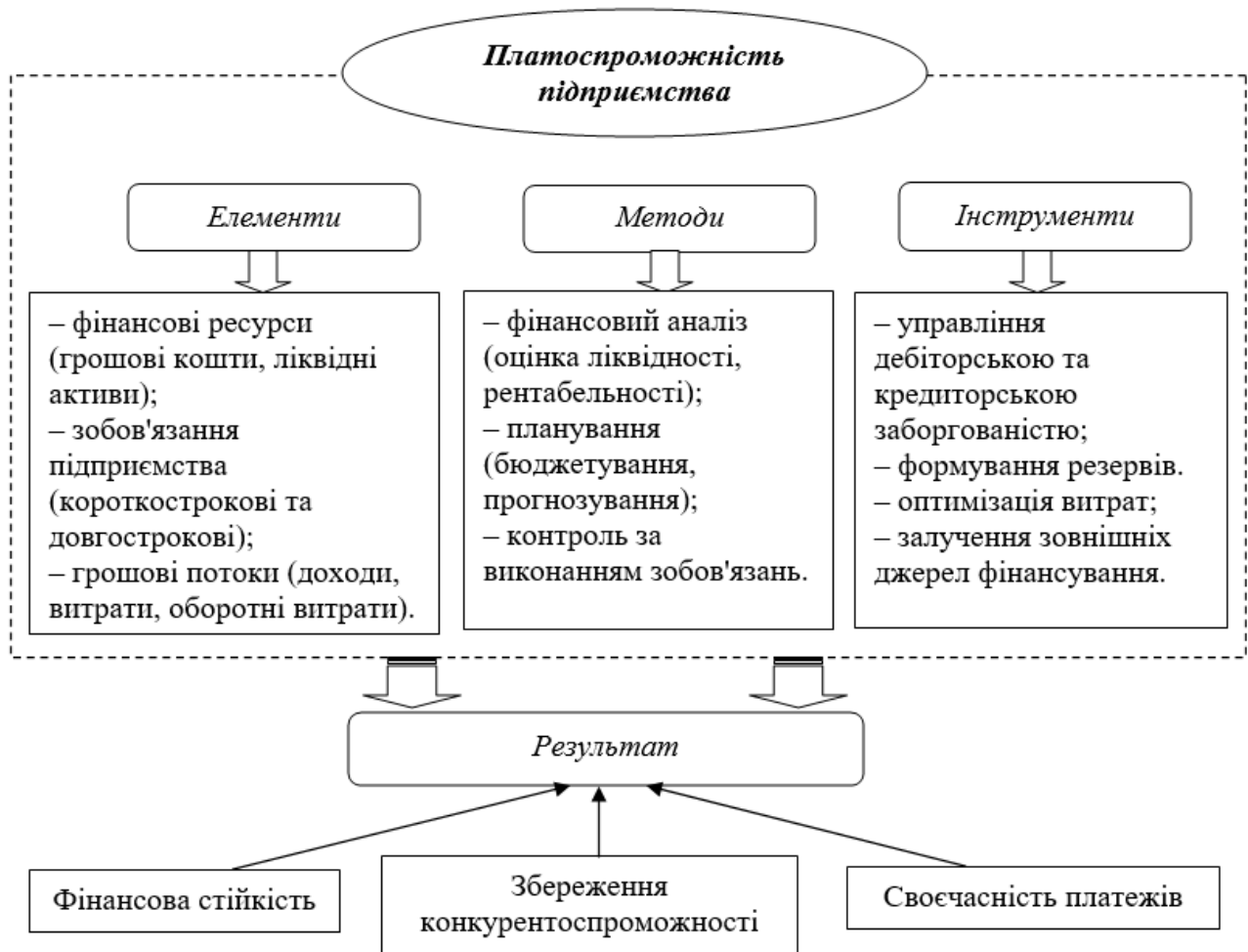

Рис. 1.3. Механізм управління платоспроможністю підприємства

Власні дослідження автора

Як бачимо, механізм управління платоспроможністю підприємства є складною системою, яка поєднує взаємопов'язані елементи, методи, інструменти та заходи, спрямовані на забезпечення фінансової стійкості підприємства. Так, елементи механізму управління охоплюють фінансові ресурси підприємства, зобов'язання, а також структуру грошових потоків. Вони формують основу, на якій базується управлінська діяльність. Наявність ліквідних активів та їх раціональний розподіл забезпечують виконання поточних зобов'язань, а

ефективне планування фінансових потоків дозволяє уникати затримок у платежах і підтримувати стабільність фінансових операцій.

Якщо говорити про методи управління платоспроможністю підприємства, то до них варто віднести інструменти аналізу, планування, прогнозування та контролю. Завдяки фінансовому аналізу підприємство може оцінити рівень своєї ліквідності, виявити слабкі сторони у структурі активів і пасивів, а також відкрити негативні ризики, які можуть погіршити платоспроможність. Планування та прогнозування, у свій час, спрямовані на побудову стратегії управління грошовими потоками, що дозволяє забезпечити збалансованість доходів і витрат. Контроль за дотриманням платіжної дисципліни є невід'ємним елементом, який гарантує виконання фінансових зобов'язань у встановлені строки.

Крім цього, важливим елементом механізму є інструменти, які спрямовані на практичну реалізацію стратегії управління платоспроможністю. Серед основних інструментів можна виділити управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, яке передбачає остаточний контроль над взаєморозрахунками з клієнтами та постачальниками. Іншим інструментом є формування резервних фондів для покриття непередбачуваних витрат, що дозволяє підприємству підтримувати платоспроможність у разі фінансових ускладнень. Оптимізація витрат також є інструментом механізму, оскільки дозволяє підприємству ефективно використовувати наявні ресурси.

Щодо заходів управління платоспроможністю, то вони передбачають як довгострокові стратегії, так і оперативні дії. Так, для дострокових стратегій необхідно впровадження фінансових планів, спрямованих на збалансування джерел фінансування і витрат, а також мінімізацію фінансових ризиків. Відповідно, оперативні заходи передбачають моніторинг фінансового стану, регулярне оновлення прогнозів платоспроможності та швидке реагування на зовнішні або внутрішні виклики, які можуть вплинути на здатність підприємства виконувати свої зобов'язання.

Під час розробки стратегії управління платоспроможністю підприємства

необхідно брати до уваги стан і структуру його активів, зокрема між оборотними та необоротними активами. Важливо забезпечити раціональне формування оптимального обсягу оборотних активів, орієнтуючись на досягнення максимального рівня ліквідності. Щодо необоротних активів, підприємству слід зважати на забезпечення швидкого повернення інвестованих коштів, що можна досягти за рахунок застосування методів прискореної амортизації. Такий підхід дозволяє забезпечити фінансову стійкість і платоспроможність підприємства в довгостроковій перспективі [20].

Важливо пам'ятати, що ефективність механізму управління платоспроможністю залежить від його адаптивності до умов зовнішнього середовища. Зовнішні фактори, такі як економічна нестабільність, коливання валютного курсу, рівень інфляції та податкові навантаження, можуть суттєво впливати на здатність підприємства підтримувати платоспроможність. У цьому контексті особливого значення набуває постійний моніторинг зовнішнього середовища та готовність підприємства оперативно реагувати на зміни.

Таким чином, механізм управління платоспроможністю є складною багатокомпонентною системою, яка забезпечує не лише фінансову стабільність підприємства, а й його довгостроковий розвиток. Завдяки інтеграції аналітичних, організаційних і практичних підходів цей механізм дозволяє мінімізувати ризики дефолту, підвищити довіру партнерів і забезпечити стійкість фінансових операцій навіть у складних економічних умовах.

1.3. Методичні підходи до оцінки платоспроможності підприємства

Оцінка платоспроможності підприємства є важливим аспектом фінансового аналізу, що дозволяє розширити його здатність і повністю виконати зобов'язання перед контрагентами. Ефективність цього процесу значною мірою залежить від застосування обґрунтованих методичних підходів, які враховують специфіку діяльності підприємства, структуру його активів і зобов'язань, а також

зовнішні економічні умови. Різноманіття існуючих методик, таких як коефіцієнтний аналіз, прогнозування грошових потоків, балансовий підхід та інші, забезпечує комплексне оцінювання фінансового стану підприємства та дозволяє розробити ефективні заходи для підтримки.

Аналіз платоспроможності підприємства базується на програмній системі різнопланових показників. У межах статистичного підходу для оцінки платоспроможності використовують як кількісні, так і якісні методи. Кількісна оцінка передбачає розрахунок фінансових коефіцієнтів, які порівнюють вартість поточних активів із різним ступенем ліквідності та обсягом поточних зобов'язань. Для оцінки платоспроможності підприємства необхідно аналізувати основні фінансові показники. Основним показником є коефіцієнти платоспроможності, які визначають наявність достатніх грошових коштів та їх еквівалентів для покриття як поточних, так і довгострокових зобов'язань. Зниження цього показника показує про підвищений ризик неспроможності підприємства виконувати свої боргові зобов'язання [21].

У науковій літературі питання аналізу та оцінювання платоспроможності підприємств характеризується значною різноманітністю підходів, що базуються на використанні різних методик. Ці методики відрізняються як за недостатністю показників, так і за їхньою цільовою спрямованістю. Порівняльний аналіз підходів до оцінки платоспроможності підприємств у короткостроковій перспективі має важливе практичне значення. Виявлено, що українські учасники здебільшого акцентують увагу на коефіцієнтному методі оцінювання, яке часто вимагає дублювання інформації через розрахунок великої кількості подібних показників, що дозволяє детальніше досліджувати окремі вузькі аспекти діяльності підприємства.

Значний внесок у розвиток методики аналізу платоспроможності зробили В. Іващенко та М. Болюх. Їхній підхід обґрунтовується на таких визначених нормативно-значимих коефіцієнтах, як абсолютна ліквідність, проміжний коефіцієнт ІІ та загальний коефіцієнт покриття. Автори також пропонують використовувати показники термінової ліквідності, що нараховують платіжну

спроможність підприємства залежно від строків погашення зобов'язань: до 30, 90 днів і до одного року. Однак методика має певний недолік, що базується на припущенні, що підприємство стало неплатоспроможним лише за одну прострочену заборгованість. Навіть короткострокові затримки у платежах здійснюються як ознака неплатоспроможності, що не враховує динамічний характер діяльності, коли тимчасові фінансові розриви можуть бути швидко подолані, наприклад, через погашення дебіторської заборгованості [22].

Іншу методику пропонує Н. Тарасенко, який акцентує увагу на інтегрованому підході до оцінки платоспроможності. Вона забезпечує аналіз власного оборотного капіталу, відповідності позикового та власного капіталу, коефіцієнтів довгострокового залучення позикових коштів та забезпечення кредитів. Додатково пропонується використовувати платіжний календар для оперативного моніторингу фінансового стану, що дозволяє остаточно виявляти ризики платоспроможності [23].

Методика оцінки платоспроможності підприємства, запропонована Є. Мнимом, ґрунтується на розрахунку таких основних показників, як коефіцієнти абсолютної платоспроможності, термінової платоспроможності, проміжної платоспроможності та загальної платоспроможності. Вчений акцентує увагу на необхідності встановлення інформаційних взаємозв'язків між чинниками, що впливають на формування цих коефіцієнтів, з опорою на дані, представлені в бухгалтерському балансі [24].

Аналіз підходів вітчизняних науковців до оцінки платоспроможності підприємств вказує на те, що це питання залишається нерозв'язаним. Існуючі методики мають низку спільних недоліків, серед яких домінування статичних підходів, що обмежують аналітичну цінність і знижують об'єктивність отриманих результатів. Крім того, у методиках недостатньо враховується якість управління оборотними активами, яка є визначальним фактором формування ліквідності та платоспроможності. Це вказує на необхідність розробки уніфікованої системи показників, яка дозволяє не лише забезпечити об'єктивність аналізу, але й стане інструментом для прийняття ефективних

управлінських рішень у сфері фінансового менеджменту.

Вважаємо, що методика аналізу платоспроможності підприємства має бути універсальною, з можливістю адаптації залежно від поставлених цілей. Узагальнена модель оцінювання показників платоспроможності, розроблена на основі підходів до трактування їх сутності, представлена в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Методичні підходи до оцінки платоспроможності підприємства

Показники	Алгоритм розрахунку показника	Нормативне значення	Значення показника
Коефіцієнт покриття	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	2-3	здатності підприємства відповідати за поточними зобов'язаннями за допомогою оборотних активів
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Грошові кошти + Поточні фінансові інвестиції + Дебіторська заборгованість) / Поточні зобов'язання	0,5-1	вимірює здатність компанії вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання за допомогою високоліквідних активів
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Грошові кошти + поточні фінансові інвестиції) / Поточні зобов'язання	1	показує, яка частина поточних (короткострокових) зобов'язань може бути погашена негайно
Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Валюта балансу	0,4-0,6	характеризує частину коштів, вкладену власниками в майно, визначає ступінь належності від кредиторів
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Оборотні активи / Власний капітал	0,1 і вище	показує, яку частину власного капіталу вкладено у фінансування поточної діяльності (в оборотні кошти)
Чистий оборотний капітал	Оборотні активи – Поточні зобов'язання	збільшення	здатність підприємства погашати свої поточні зобов'язання за рахунок поточних активів
Коефіцієнт фінансової залежності	Валюта балансу / Власний капітал	1,67-2,5	вказує на здатність компанії проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі
Показник фінансового левериджу	Валюта балансу – Власний капітал / Власний капітал	1	дозволяє впливати на прибуток підприємства, змінюючи структуру пасивів, тобто – змінюючи співвідношення між власними і позиковими засобами

Сформовано на основі [25-27]

Таким чином, зважаючи на важливість платоспроможності як основного показника фінансової стійкості, її аналіз повинен базуватися на комплексному підході, що враховує динамічні зміни у фінансово-господарській діяльності підприємства. Як бачимо, існуючі методичні підходи, хоч і мають певні переваги, потребують вдосконалення для підвищення їх практичної цінності.

Недоліки, такі як статичний характер аналізу та недостатнє врахування якості управління оборотними активами, обмежують здатність тимчасово виявляти проблеми платоспроможності. Дослідження українських і зарубіжних учених свідчать про необхідність інтеграції якісних та кількох методів, що дозволяють глибше аналізувати фінансові ризики, оцінювати оборотність активів і тривалість операційного циклу.

Ефективна методика має включати адаптивний підхід, що дозволяє проводити як швидкий аналіз у скороченому варіанті, так і поглиблений моніторинг із залученням платіжних календарів і розрахунком ключових коефіцієнтів. Розробка універсальної моделі оцінки платоспроможності, яка враховує специфіку діяльності підприємства, його галузеві особливості та зовнішні ризики, є напрямком подальших досліджень у цій сфері.

Таким чином, вдосконалення методичних підходів до аналізу платоспроможності дозволить забезпечити об'єктивність результатів, підвищити якість управлінських рішень і створити міцну основу для фінансової стійкості підприємств навіть у складних економічних умовах.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ МЕХАНІЗМУ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ НА ТОВ «АГРАНА ФРУТ УКРАЇНА»

2.1 Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Агрона Фрут Україна»

ТОВ «Агрона Фрут Україна» є провідним підприємством у сфері переробки фруктів і ягід, яке забезпечує повний виробничий цикл: від вирощування і заготівлі сировини до її переробки та випуску готової продукції. Завдяки остаточному відбору сировини та її очищенню, відповідно до нормативних вимог, підприємство гарантує високу якість своєї продукції.

Однією з основних технологій, що застосовується на підприємстві, є глибока заморозка, яка дозволяє зберегти ягоди, такі як смородина, полуниця, малина, журавлина, вишня та чорноплідна горобина, тривалий час без втрати своїх корисних властивостей, аромату та смаку. Завдяки тунелю глибокої заморозки зберігається не тільки зовнішній вигляд продукції, але й її якість, що максимально наближена до свіжих плодів.

Варто відзначити, що підприємство активно працює над вдосконаленням виробничих процесів, застосовуючи нові методи обробки фруктів, які гарантують, що неякісна продукція не потрапить до споживачів. Висока якість продукції у поєднанні з доступними цінами дозволила підприємству зайняти лідерські позиції на ринку.

ТОВ «Агрона Фрут Україна» має свою професійну команду, яка працює над задоволенням потреб клієнтів з 1997 року. Орієнтація на реактивність, гнучкість, міжнародний досвід та творчий підхід до роботи стали основою успіху підприємства [28].

Основним призначенням підприємства є забезпечення клієнтів продукцією ідеальної якості за оптимальними цінами. Постійне вдосконалення технологій та модернізація виробництва є невід'ємною частиною її стратегії. За час роботи

підприємство вже тричі проводило масштабну модернізацію своїх потужностей, що дозволяє йому залишитися інноваційним і конкурентоспроможним гравцем ринку.

Якщо говорити коротко про історію розвитку підприємства, то вона, як вже було відзначено, почалася в 1997 році із заснування компанії «Поділля ОБСТ», яка займалася виробництвом концентрату яблучного соку на орендованих потужностях у Вінниці. У наступні роки компанія активно розширювала виробничі можливості, зокрема придбала власну територію, ввела в експлуатацію сучасне обладнання для переробки фруктів і ягід, розпочала глибоку заморозку продукції, а також запустила лінію для виробництва фруктових наповнювачів і пюре. У 2004 році значна частина акцій перейшла до міжнародного концерну «АГРАНА», що дозволило масштабувати виробництво, збільшити складські площі та впровадити новітні технології. У 2006 році підприємство отримало назву ТОВ «Агрона Фрут Україна». У 2009 році компанія сертифікувала своє виробництво відповідно до стандарту ISO 22000:2004, підтверджуючи високий рівень якості та безпеки продукції.

Компанія AGRANA активно розвиває три виробничі майданчики в Україні, кожен із яких спеціалізується на різних напрямках. Завод AGRANA Fruit у Вінниці займається виготовленням фруктових наповнювачів, завод Austria Juice GmbH спеціалізується на виробництві концентрованих фруктових соків, а також функціонує промислова зона для вирощування фруктів та ягід.

Виробничі потужності ТОВ «Агрона Фрут Україна» розташовані в безпосередній кількості до основних клієнтів, що гарантує високу якість і свіжість продукції. Сировина постачається як із локальних, так і міжнародних джерел, а заморожені фрукти обробляються разом на підприємствах. Зберігання готової продукції забезпечується у власних складських приміщеннях та холодильних камерах, які створюють оптимальні умови для тривалого збереження її якості.

ТОВ «Агрона Фрут Україна» пропонує широкий асортимент продукції для виробництва морозива, включаючи фруктові наповнювачі, шматочки фруктів у

сиропі, а також композиції на основі фруктових пюре та соку. Крім фруктових смаків, компанія виробляє наповнювачі з шоколадом, карамеллю, горіхами, кавою, ваніллю та іншими популярними ароматами. У портфелі підприємства є як органічна продукція, так і спеціальні пропозиції для конкретних груп споживачів, що відповідають найсучаснішим вимогам ринку.

На підприємствах AGRANA в Україні працює висококваліфікований персонал, який забезпечує ефективність усіх етапів виробничого процесу – від вирощування сировини до постачання готового продукту клієнтам. У команді працюють агрономи, технологи, спеціалісти з якості, лабораторії, відділ продажів і закупівель, IT-фахівці, виробничий персонал, бухгалтерія та митний контроль. Завдяки злагодженій роботі цих підрозділів підприємство успішно втілює індивідуальні запити клієнтів.

Для розширення своєї діяльності на внутрішньому ринку та задоволення потреб як виробників, так і споживачів, ТОВ «Агрона Фрут Україна» пропонує довгострокове співробітництво виробникам і постачальникам сільськогосподарської продукції, забезпечуючи вигідні умови партнерства.

Загальна інформація про підприємство представлена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Основна інформація про підприємство

Назва підприємства	Товариство з обмеженою відповідальністю ТОВ «Агрона Фрут Україна»
Юридична адреса підприємства	21022, Вінницька обл., Вінницький р-н, м. Вінниця, вул. Тарногородського, 32
Код за ЄДРПОУ	20118399
Форма власності	колективна
Телефон/факс	(0432) 553501; (0432) 525501; (0432) 553502
Розмір статутного капіталу	134644 тис. грн.
Чисельність працівників (чол.)	519
Керівник	Мисливий Петро Петрович
Бухгалтер	Забродський Тарас Олександрович

Сформовано автором за даними ТОВ «Агрона Фрут Україна»

Далі варто перейти до аналізу фінансового стану підприємства, який характеризує його загальну фінансову спроможність забезпечити стабільну діяльність і зберегти свої зобов'язання. Дане поняття охоплює такі основні

аспекти, як ліквідність, рентабельність, фінансова стійкість та структура капіталу [25; 29].

Розглянемо структуру майна підприємства та джерела (табл. 2.2)

Таблиця 2.2

Горизонтальний аналіз балансу ТОВ «Агрона Фрут Україна»

Показники	2021	2022	2023	Відхилення (+; -)	
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	абсол.	відн.
Актив					
I. Необоротні активи:	236386,0	239966,0	236471,0	139,0	0,0
Нематеріальні активи	14793,0	10180,0	5214,0	-9579,0	-64,8
Незавершені капітальні інвестиції	351,0	6251,0	230,0	-121,0	-34,5
Основні засоби	184441,0	188219,0	192242,0	7801,0	4,2
Інвестиційна нерухомість	2054,0	1946,0	2000,0	-54,0	-2,6
Відстрочені податкові активи	34747,0	33370,0	36785,0	2038,0	5,9
Інші необоротні активи	-	-	-	-	-
II. Оборотні активи	691065,0	847696,0	786329,0	95264,0	13,8
Запаси	311937,0	389565,0	347064,0	35127,0	11,3
Дебіторська заборгованість	338277,0	408737,0	360758,0	22481,0	6,6
Гроші та їх еквіваленти	40215,0	48510,0	76249,0	36034,0	89,6
Інші оборотні активи	636,0	884,0	2258,0	1622,0	255,0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	-	-	-	-	-
БАЛАНС	927451,0	1087662,0	1022800,0	95349,0	10,3
Пасив					
I. Власний капітал	637146,0	765479,0	835550,0	198404,0	31,1
Зареєстрований (пайовий) капітал	134644,0	134644,0	134644,0	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	502502,0	630835,0	700906,0	198404,0	39,5
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	5166,0	5445,0	5388,0	222,0	4,3
Довгострокові забезпечення	5166,0	5445,0	5388,0	222,0	4,3
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	285139,0	316738,0	181862,0	-103277,0	-36,2
Короткострокові кредити банків	-	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість	257221,0	293099,0	159366,0	-97855,0	-38,0
Поточні забезпечення	27338,0	22860,0	21296,0	-6042,0	-22,1
Інші поточні зобов'язання	580,0	779,0	1200,0	620,0	106,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу	-	-	-	-	-
БАЛАНС	927451,0	1087662,0	1022800,0	95349,0	10,3

Сформовано автором за даними ТОВ «Агрона Фрут Україна»

Аналіз змін показників балансу ТОВ «Агрона Фрут Україна» за 2021-2023

роки показав загальну позитивну динаміку, хоча окремі статті демонструють неоднорідні тенденції. Так, загальний обсяг активів підприємства зріс на 10,3% у порівнянні з 2021 роком. Основним фактором підвищення активів стали оборотні активи, які зросли на 13,8%. Запаси та дебіторська заборгованість також зросли на 11,3% і 6,6% відповідно, що свідчить про збільшення обсягу операційної діяльності.

У структурі необоротних активів відбулися менш помітні зміни. Зокрема, основні засоби показали приріст на 4,2%, що свідчить про поступове оновлення виробничих потужностей. Водночас усі суттєві зниження нематеріальних активів (на 64,8%) та незавершених капітальних інвестицій (на 34,5%) свідчать про завершення або переорієнтацію інвестиційних проєктів.

Зобов'язання підприємства за аналізований період зменшилися, що є позитивною тенденцією. Таким чином, обсяг поточних зобов'язань скоротився на 36,2%, насамперед через зниження кредиторської заборгованості на 38,0%. Дана тенденція говорить про підвищення фінансової стійкості підприємства та зменшення ризиків за борговими зобов'язаннями.

Значне зростання власного капіталу підприємства на 31,1%, обумовлене збільшенням нерозподіленого доходу на 39,5%, що є свідченням покращення фінансових результатів діяльності та здатності підприємства до самофінансування. Така динаміка вказує на ефективне використання ресурсів та посилення стійкості фінансової структури підприємства.

Отже, аналіз балансу ТОВ «Агрона Фрут Україна» загалом показує позитивні тенденції у фінансовому стані підприємства, зокрема зростання активів та зміцнення власного капіталу. Скорочення обсягу поточних зобов'язань у поєднанні з покращенням показників ліквідності свідчить про підвищення платоспроможності підприємства та стабільний розвиток у майбутньому.

Динаміка змін у структурі власних та залучених джерел фінансування наочно представлена на рис. 2.1, що дозволяє проаналізувати співвідношення між цими складовими за досліджуваний період. Відображені дані ілюструють зростання власного капіталу підприємства та зміни в обсязі зобов'язань, що

призводять до загальної тенденції до зміцнення фінансової стабільності. Такий підхід дозволяє не лише оцінити поточний фінансовий стан підприємства, але й розробити основні напрямки для оптимізації структури капіталу з урахуванням стратегічних цілей.

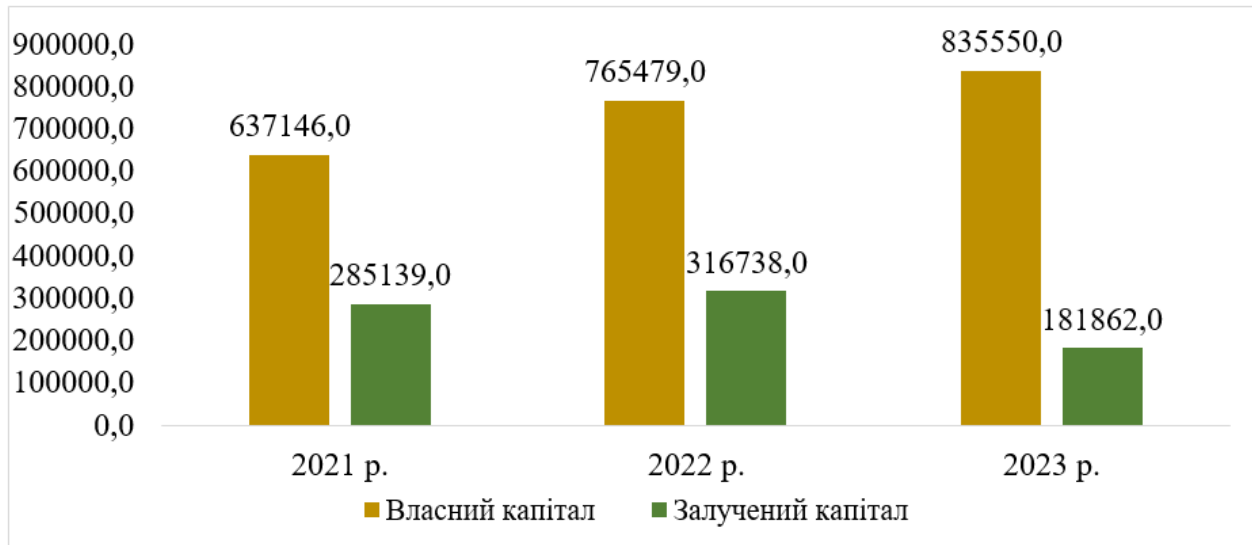

Рис. 2.1. Динаміка змін щодо обсягу власних та залучених джерел фінансування ТОВ «Агрона Фрут Україна», тис. грн.

Сформовано автором за даними ТОВ «Агрона Фрут Україна»

Дослідження фінансових результатів є важливим елементом управління підприємством, оскільки воно дає можливість оцінити ефективність використання ресурсів і виявити найбільш прибуткові напрями діяльності. Такий аналіз дозволяє не тільки отримати об'єктивну оцінку поточної ситуації, але й сформулювати стратегії подальшого розвитку, стратегічно вибрати та ухвалити прийняті управлінські рішення.

Результати аналізу допомагають ідентифікувати слабкі місця в діяльності підприємства, такі як низька рентабельність, недостатня ліквідність або високий рівень заборгованості, що дозволяє вільно розробляти заявки на їх усунення. Крім того, оцінка фінансового стану сприяє адаптації до змін у зовнішньому середовищі та забезпечує стабільність підприємства.

Фінансові результати підприємства розглянемо докладніше в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз фінансових результатів ТОВ «Агрона Фрут Україна», тис.грн.

№ з/п	Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення звітнього року, (+,-)	
					від 2021 р.	від 2022 р.
1	2	3	4	5	6	7
1	Чистий дохід виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1050054,0	1394881,0	1219996,0	169942,0	-174885,0
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	780798,0	1124498,0	970327,0	189529,0	-154171,0
3	Валовий прибуток	269256,0	270383,0	249669,0	874,0	349,0
4	Інші операційні доходи	2273,0	10462,0	2957,0	684,0	-7505,0
5	Адміністративні витрати	57668,0	61147,0	57755,0	87,0	-3392,0
6	Витрати на збут	58101,0	56952,0	56855,0	-1246,0	-97,0
7	Інші операційні витрати	4395,0	2114,0	47600,0	43205,0	45486,0
8	Фінансові результати від операційної діяльності:					
	- прибуток	151365,0	160632,0	90416,0	-60949,0	-70216,0
	- збиток					
9	Інші доходи	-	2298,0	6502,0	6502,0	4204,0
10	Інші витрати	16191,0	2684,0	2983,0	-13208,0	299,0
11	Фінансовий результат до оподаткування:					
	- прибуток	135174,0	160246,0	93935,0	-41239,0	-66311,0
	- збиток					
	Витрати (дохід) з податку на прибуток	24709,0	28884,0	17440,0	-7269,0	-11444,0
12	Чистий прибуток	110465,0	131362,0	76495,0	-33970,0	-54867,0

Сформовано автором за даними ТОВ «Агрона Фрут Україна»

Аналіз фінансових результатів ТОВ «Агрона Фрут Україна» демонструє зростання чистого доходу у 2022 році порівняно з 2021 роком, однак у 2023 році відмічається незначне його зниження, що може бути наслідком скорочення обсягів реалізації продукції через нестабільну політико-економічну ситуацію в країні. Подібні тенденції простежуються і в динаміці собівартості реалізованої продукції, що позначилося на валовому прибутку, який залишився стабільним із незначними коливаннями.

Операційна діяльність підприємства у 2023 році характеризується суттєвим зниженням прибутку відповідно до попередніх років. Основною причиною цього стало значне зростання інших операційних витрат, що

негативно вплинуло на загальний фінансовий результат. Водночас адміністративні витрати та витрати на збут залишилися відносно незмінні.

Крім цього, чистий прибуток у 2023 році також дещо зменшився, що провокує відсутність оптимізації витрат і підвищення операційної ефективності. Загалом, незважаючи на позитивні результати у 2022 році, показники 2023 року вказують на актуальність розробки стратегічних заходів щодо стабілізації фінансового стану підприємства та забезпечення конкурентоспроможності в умовах зміни зовнішнього середовища.

Динаміка зміни розмірів прибутку та чистого доходу ТОВ «Агрона Фрут Україна» представлена на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Динаміка розмірів прибутку та чистого доходу ТОВ «Агрона Фрут Україна», тис. грн.

Сформовано автором за даними ТОВ «Агрона Фрут Україна»

Далі варто зосередитися на аналізі рентабельності підприємства, адже цей показник є одним із підсумкових індикаторів його фінансової ефективності (табл. 2.4). Рентабельність дозволяє оцінити здатність підприємства генерувати прибуток, використовуючи наявні ресурси, та встановити рівень економічної віддачі від вкладених коштів [30-31].

Таблиця 2.4

Аналіз рентабельності ТОВ «Агрона Фрут Україна», тис. грн.

№ п/п	Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення, (+, -)
1.	Чистий фінансовий результат, тис.грн.	110465,0	131362,0	76495,0	-33970,0
2.	Середня сума загального капіталу, тис.грн.	927451,0	1007556,5	1055231,0	127780,0
3.	Середня сума оборотного капіталу, тис.грн.	405926,0	468442,0	567712,5	161786,5
4.	Середня сума власного капіталу, тис.грн.	637146,0	701312,5	800514,5	163368,5
5.	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1050054,0	1394881,0	1219996,0	169942,0
6.	Прибутковість загального капіталу, %	11,9	13,0	7,2	-4,7
7.	Прибутковість оборотного капіталу, %	27,2	28,0	13,5	-13,7
8.	Прибутковість власного капіталу, %	17,3	18,7	9,6	-7,8
9.	Прибутковість реалізації, %	10,5	9,4	6,3	-4,2

Сформовано автором за даними ТОВ «Агрона Фрут Україна»

Аналіз рентабельності ТОВ «Агрона Фрут Україна» свідчить про зниження показників ефективності у 2023 році порівняно з попередніми роками. Залежно від зростання середнього обсягу капіталу, зокрема оборотного та власного, чистий фінансовий результат суттєво зменшився, що призвело до скорочення прибутковості. Найбільше падіння прибутку у рентабельності оборотного капіталу (-13,7%) та власного капіталу (-7,8%), що вказує на зниження ефективності використання фінансових ресурсів.

Прибутковість реалізації також знизилася до 6,3%, що може свідчити про зростання витрат або зменшення маржі прибутку. Такі результати вказують на необхідність оптимізації витрат та підвищення ефективності управління ресурсами для стабілізації рентабельності підприємства.

Для комплексної оцінки фінансового стану підприємства важливо провести аналіз його фінансової стійкості (табл. 2.5). Така оцінка включає вивчення основних фінансових показників, що дозволяє застосувати здатність підприємства протистояти негативним впливам зовнішнього середовища та забезпечити стабільність його діяльності в довгостроковій перспективі. Аналіз фінансової стійкості спрямований на оцінку рівня забезпечення ліквідними активами підприємства для своєчасного виконання поточних зобов'язань [32].

Таблиця 2.5

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Агрона Фрут Україна»

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення,(+,-)
Коефіцієнт фінансової незалежності, автономності, концентрації	0,69	0,70	0,82	0,13
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,69	0,71	0,82	0,13
Коефіцієнт заборгованості	0,46	0,42	0,22	-0,23
Коефіцієнт фінансування	2,19	2,38	4,46	2,27
Коефіцієнт фінансової маневреності	0,64	0,69	0,72	0,09
Коефіцієнт інвестування	2,70	3,19	3,53	0,84

Сформовано автором за даними ТОВ «Агрона Фрут Україна»

Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Агрона Фрут Україна» демонструє її поступове покращення у 2021-2023 роках. Зокрема, збільшення коефіцієнтів фінансової незалежності та стабільності до 0,82 вказує на посилення частки власного капіталу в структурі фінансування підприємства. Одночасне зниження коефіцієнта заборгованості до 0,22 бала свідчить про поступове скорочення частки залучених коштів у структурі капіталу підприємства, що є позитивним сигналом з точки зору фінансової стійкості..

Крім цього, суттєве зростання коефіцієнта фінансування до 4,46 вказує на збільшення фінансових ресурсів, залучених на одиницю позиційних коштів, що підвищує стабільність і платоспроможність підприємства. Позитивна динаміка коефіцієнта фінансової маневреності (0,72) стимулює зростання гнучкості у використанні власного капіталу, а зростання коефіцієнта інвестування до 3,53 вказує на збільшення активів, фінансованих за рахунок власних джерел.

Отже, організаційно-економічна характеристика ТОВ «Агрона Фрут Україна» демонструє стійкі позиції підприємства на шляху ефективного організованого виробничого процесу, спрямованого на забезпечення якості ринку продукції та конкурентоспроможності. Проведений аналіз фінансових показників засвідчує поступове зміцнення фінансової стійкості підприємства, підвищення частки власного капіталу в загальній структурі зменшення фінансування, а також незалежності від зовнішніх джерел.

2.2 Оцінка платоспроможності ТОВ «Агрона Фрут Україна»

Оцінка платоспроможності підприємства спрямована на аналіз фінансових і операційних показників, які визначають його здатність в повному обсязі виконувати свої фінансові зобов'язання, як короткострокові, так і довгострокові. Такий аналіз є важливим для оцінки фінансового становища підприємства, його здатності розраховуватися з кредиторами і приймати обґрунтовані рішення в області фінансового менеджменту [33-34].

Підприємство може вважатися платоспроможним за умови наявності чистого позитивного капіталу та боргового навантаження, яке можна ефективно контролювати. Аналіз платоспроможності передбачає розрахунок та оцінку основних фінансових показників. Основним показником, який характеризує здатність підприємства впоратися з борговим тягарем, є коефіцієнт платоспроможності, що показує достатність грошових коштів та їх еквівалентів для виконання як поточних, так і довгострокових зобов'язань. Зниження значення цього коефіцієнта сигналізує про підвищений ризик неспроможності підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання.

Динаміка показників платоспроможності важлива як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів фінансової інформації. Наприклад, постачальники ресурсів зацікавлені в абсолютній ліквідності, вказуючи зобов'язання, які можуть бути покриті ліквідними активами. Банківські установи звертають увагу на проміжну ліквідність, яка враховує не тільки абсолютно ліквідні, а й швидко реалізовані активи, дозволяючи їм оцінити свою здатність знижувати фінансові ризики без шкоди для розвитку підприємства.

Показники ліквідності, що характеризують готовність підприємства до поточного погашення заборгованості, також менш важливі для покупців і акціонерів, після чого вони втрачають оцінку здатності покривати всі активи компанії і управляти борговим навантаженням [37].

У разі аналізу підлягають показники, що не мають нормативного значення, їх варто оцінювати в контексті специфіки галузі та діяльності підприємства,

порівнюючи зі схожими на інших підприємствах. Розрахунок таких показників може проводитися як на дату аналізу, так і на момент складання фінансової звітності або прогнозування на майбутній період.

Таким чином, оцінка платоспроможності підприємства дозволяє застосувати його здатність виконувати фінансові зобов'язання в поточному, короткостроковому та довгостроковому періодах, а також у разі виникнення кризових ситуацій.

Для аналізу платоспроможності підприємства доцільно скласти платіжний календар на місяць, у якому деталізуються суми надходжень (виручка від реалізації, оплата векселів, погашення дебіторської заборгованості) та запланованих платежів (податки, відсотки за кредитами, термінові зобов'язання, заробітна плата тощо) (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Платіжний баланс ТОВ «Агрона Фрут Україна», 2023 р. тис.грн.

Актив			Пасив		
Наявні кошти для покриття заборгованості	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Негайні та інші платежі	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1. Грошові кошти і їх еквіваленти	48510,0	76249,0	1 Заборгованість по кредитах банку	0,0	0,0
2. Розрахунки з дебіторами	408737,0	360758,0	2. Заборгованість кредиторам	316738,0	181862,0
Всього	457247,0	437007,0	Всього	316738,0	181862,0
Сальдо	-	-		140509,0	255145,0
Баланс	457247,0	437007,0	Баланс	457247,0	437007,0

Сформовано автором за даними ТОВ «Агрона Фрут Україна»

Аналіз платіжного балансу ТОВ «Агрона Фрут Україна» за 2023 рік демонструє покращення фінансової ситуації підприємства. На кінець звітного періоду загальний обсяг наявних коштів та їх еквівалентів зріс з 48510 тис. грн до 76249 тис. грн, що сприяє підвищенню ліквідності. Водночас відбулося скорочення дебіторської заборгованості з 408737 тис. грн до 360758 тис. грн, що вказує на ефективніше управління розрахунками з дебіторами.

Щодо зобов'язань, то бачимо суттєве зменшення кредиторської заборгованості з 316738 тис. грн до 181862 тис. грн, що впливає на підвищення платоспроможності. Відсутність банківських кредитів додатково забезпечує підтвердження стабільності підприємства у виконанні своїх фінансових зобов'язань.

Сальдо між активами та пасивами покращилося, збільшившись з 140509 тис. грн до 255145 тис. грн, що сприяє підвищенню фінансової стійкості. Загалом, результати платіжного балансу вказують на покращення розрахункової дисципліни, зниження заборгованості та підвищення ліквідності підприємства, що створює основу для стабільного розвитку.

Для оцінки ліквідності балансу необхідно провести порівняння підсумкових значень кожної групи активів та пасивів [38].

Активи підприємства будуть згруповані за рівнем зниження їх ліквідності, а пасиви – за строками погашення зобов'язань. У динаміці за 2022 і 2023 роки це порівняння для ТОВ «Агрона Фрут Україна» представлено в таблицях 2.7-2.8.

Таблиця 2.7

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Агрона Фрут Україна»

за 2022 р., тис. грн.

№п /п	Група активів	На початок періоду	На кінець періоду	Групи зобов'язань	На початок періоду	На кінець періоду	Платіжний надлишок або нестача	
							На початок року	На кінець року
1	A1	40215,0	48510,0	П1	284559,0	315958,0	-244344,0	-267448,0
2	A2	311937,0	408737,0	П2	580,0	780,0	311357,0	407957,0
3	A3	338913,0	390449,0	П3	5166,0	5445,0	333747,0	385004,0
4	A4	236386,0	239966,0	П4	637146,0	765479,0	-400760,0	-525513,0
Баланс		927451,0	1087662,0	Баланс	927451,0	1087662,0	*	*

Сформовано автором за даними ТОВ «Агрона Фрут Україна»

Аналіз таблиці 2.7 показує, що баланс ТОВ «Агрона Фрут Україна» в поточному звітному періоді не можна вважати повністю ліквідним через невиконання першої умови ліквідності ($A1 \geq P1$).

Станом на початок звітної періоду нестача найліквідніших активів для покриття термінових пасивів становила 244344 тис. грн, а до кінця періоду вона зросла до 267448 тис. грн. Водночас дотримання умови $A3 \geq P3$ вказує на перспективну платоспроможність підприємства, що забезпечує наявність значних обсягів запасів, товарів та інших активів із повною оборотністю [38]. Крім того, умова $A4 \leq P4$ підтверджує достатній рівень власного капіталу, який підприємство використовує для формування оборотних активів.

Як показує таблиця 2.8, у 2023 році баланс також залишається не повністю ліквідним, перша умова ліквідності не виконується.

Таблиця 2.8

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Агрона Фрут Україна»
за 2023 р., тис. грн.

№п/п	Група активів	На початок періоду	На кінець періоду	Групи зобов'язань	На початок періоду	На кінець періоду	Платіжний надлишок або нестача	
							На початок року	На кінець року
1	A1	48510,0	76249,0	П1	315958,0	180662,0	-267448,0	-104413,0
2	A2	408737,0	360758,0	П2	780,0	1200,0	407957,0	359558,0
3	A3	390449,0	349322,0	П3	5445,0	5388,0	385004,0	343934,0
4	A4	239966,0	236471,0	П4	765479,0	835550,0	-525513,0	-599079,0
Баланс		1087662,0	1022800,0	Баланс	1087662,0	1022800,0	*	*

Сформовано автором за даними ТОВ «Агрона Фрут Україна»

Таким чином, на кінець 2023 року підприємство не має малодостатнього обсягу грошових коштів для своєчасного погашення зобов'язань перед кредиторами ($A1 \leq P1$), хоча найбільш ліквідні активи дещо зросли, що не має істотного впливу на загальну ліквідність цієї групи. Водночас виконання другої та третьої умов ліквідності призводить до перевищення вартості відповідних активів над пасивами, що є позитивним сигналом для перспективної платоспроможності підприємства. Крім того, достатній обсяг власного капіталу забезпечує формування як важко ліквідованих, так і оборотних активів.

В контексті вивчення даного питання, проаналізуємо основні показники

платоспроможності ТОВ «Агрона Фрут Україна» за аналізований період, відповідно до методичного підходу, зазначеного в пункті 1.3 даного дослідження (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Динаміка показників платоспроможності ТОВ «Агрона Фрут Україна»

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення звітної року, (+,-)	
				від 2021 р.	від 2022 р.
Коефіцієнт покриття	2,4	2,7	4,3	1,9	1,6
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,3	1,4	2,4	1,1	1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,14	0,15	0,4	0,26	0,25
Коефіцієнт автономії	0,7	0,7	0,8	0,1	0,1
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1,1	1,1	0,9	-0,2	-0,2
Чистий оборотний капітал	405926	530958	604467	198541	73509
Коефіцієнт фінансової залежності	1,5	1,4	1,2	-0,3	-0,2
Показник фінансового левериджу	0,5	0,4	0,2	-0,3	-0,2

Сформовано автором за даними ТОВ «Агрона Фрут Україна»

Таке дослідження дозволяє визначити тенденції у забезпеченні підприємством своєї здатності успішно виконати короткострокові зобов'язання, стабільність фінансового становища та окреслити можливості ризиків [35-36]. Аналіз показників, таких як коефіцієнти покриття, швидкої та абсолютної ліквідності, сприяє виявленню змін у структурі активності та зобов'язань, що відображає загальну фінансову стійкість компанії в умовах мінливого рівня.

Оцінка платоспроможності підприємства є важливим елементом аналізу його фінансового стану, після чого вона характеризує здатність підприємства виконувати свої зобов'язання за встановленими термінами. У прикладі ТОВ «Агрона Фрут Україна» аналізується платоспроможність за допомогою фінансових показників, які відображають різні аспекти фінансової стійкості компанії.

Зростання коефіцієнта покриття до 4,3 у 2023 році призвело до значного

збільшення оборотних активів порівняно з поточними зобов'язаннями, що є позитивним сигналом для кредиторів та інвесторів. Це означає, що підприємство має достатньо ресурсів для виконання своїх короткострокових зобов'язань. Подібно, коефіцієнт швидкої ліквідності, який зростає до 2,4, вказує на те, що навіть за умови залучення менших ліквідованих активів підприємство залишається фінансово стабільним.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який у 2023 році досягає 0,4, демонструє спроможність підприємства зараз погасити 40% своїх поточних зобов'язань за грошовими коштами та їх еквівалентами. Хоча це значення нижче за нормативне (1,0), всерівно прослідковується позитивна динаміка про покращення фінансової гнучкості.

Важливим аспектом оцінки є коефіцієнт автономії, який у 2023 році досягає рівня 0,8, що вказує на домінування власного капіталу в структурі джерел фінансування, зменшує ризики залежності від зовнішніх джерел та покращує фінансову стійкість підприємства. Водночас коефіцієнт маневреності власного капіталу зменшився до 0,9, що може вказувати на зниження частки власного капіталу, спрямованого на оборотні активи, що потребує додаткової уваги. Значне зростання чистого оборотного капіталу призводить до збільшення ресурсів, доступних для поточної діяльності.

Оцінка фінансової залежності підприємства демонструє позитивне зниження: коефіцієнт знизився до 1,2, що означає зменшення частки залучених коштів у загальному фінансуванні. Разом із цим, зменшення показника фінансового левериджу до 0,2 пунктів говорить про менший рівень фінансового ризику, хоча це також можна свідчить про обмеженість у використанні кредитних ресурсів для розширення діяльності. Загалом, аналіз динаміки підтверджує стабільний розвиток і покращення платоспроможності, а також вказує на необхідність збалансованого підходу до фінансування.

Отже, оцінка платоспроможності ТОВ «Агрона Фрут Україна» демонструє позитивну динаміку у фінансовому стані підприємства. Зростання основних показників платоспроможності, таких як коефіцієнти покриття, швидкої та

абсолютної ліквідності, дозволяє успішно виконати свої фінансові зобов'язання та забезпечити ефективне управління ресурсами. Це показник стабільності та надійності для кредиторів, інвесторів та інших зацікавлених сторін.

Водночас аналіз виявляє окремі аспекти, які потребують додаткової уваги. Зниження маневреності власного капіталу вказує на зменшення його частки, спрямованої на фінансування оборотних активів, що може обмежити гнучкість підприємства у реагуванні на короткострокові фінансові потреби. Крім того, обмежене використання кредитних ресурсів вказує на недостатню підтримку зовнішнього фінансування.

Загалом, результати аналізу підтверджують, що підприємство переходить у стабільний фінансовий стан, забезпечуючи належний рівень платоспроможності та фінансової стійкості, що створює надійне підґрунтя для подальшого розвитку та вдосконалення фінансових стратегій у майбутньому.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Шляхи забезпечення платоспроможності на підприємстві

В умовах сучасної економіки забезпечення платоспроможності підприємства є одним із ключових завдань фінансового управління, після чого вона досягне здатності підприємства остаточно виконати свої зобов'язання перед кредиторами, інвесторами, постачальниками та іншими зацікавленими сторонами. Платоспроможність виступає показником фінансової стійкості та ефективності діяльності підприємства, а її зниження може призвести до серйозних економічних наслідків, таких як втрата довіри з боку партнерів чи навіть банкрутство.

Розгляд шляхів забезпечення платоспроможності є актуальним не лише для підприємств, які стикаються з фінансовими труднощами, а й для стабільних організацій, які хочуть зберегти та зміцнити свої ринкові позиції. Зосередження уваги на питаннях ефективного управління активами, контролю витрат, оптимізації дебіторської та кредиторської заборгованості дозволяють стабілізувати фінансовий стан та створити передумови для подальшого розвитку та конкурентоспроможності підприємства.

Проблеми управління платоспроможністю пов'язані як з українськими, так і з зарубіжними підприємствами, особливо в складні економічні періоди або під час фінансової кризи. В контексті дослідження даного питання, варто відзначити, що О.Є. Майборода, І.П. Косарева та А.О. Лесняк підкреслюють необхідність збереження платоспроможності підприємства в будь-який час, щоб задовольняти вимоги кредиторів, інвесторів та державних контролюючих органів. Відповідно, це потребує обґрунтованого підходу до формування концептуальних закладів забезпечення платоспроможності, що включає вирішення ключових питань (рис. 3.1) [40].

Рис. 3.1. Концептуальні засади забезпечення платоспроможності підприємства

Сформовано автором на основі [40]

На думку авторів, запропоновані концептуальні основи можуть бути слугою бази для створення та реалізації ефективних заходів, спрямованих на покращення управління платоспроможністю підприємства як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Рис. 3.1 демонструє комплексний підхід до забезпечення платоспроможності підприємства, включаючи визначення об'єкта, мети, завдань, функцій та вимог до управління. Основна увага приділяється виробничій і фінансово-економічній діяльності, спрямованій на задоволення потреб кредиторів та реалізацію стратегічних напрямів. Завдання управління

включають ефективне використання капіталу, управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, а також застосування ефективних форм розрахунків. Важливим є облік, аналіз та контроль платоспроможності з дотриманням принципів системності, ліквідності та оптимальності. Схема підкреслює важливість інтегрованого підходу для підтримки фінансової стабільності та ефективності підприємства.

На думку авторів, оптимізація платоспроможності передбачає впорядкування системи управління ресурсами для підвищення їх ліквідності, що охоплює контроль за обсягом виробничих запасів, готової продукції, дебіторської та кредиторської заборгованості, а також грошових коштів. Для досягнення цього суб'єкта господарювання необхідно забезпечити постійний моніторинг якісних характеристик виробничого циклу та обхідних фондів. Особливо важливо забезпечити доступність активів та їх раціональну вартість дотримуючись принципу, за яким плановий дохід досягається через використання оптимального обсягу ресурсів [41].

Заслуговує уваги погляд авторів [42], які вважають, що для покращення показників платоспроможності підприємства доцільно вжити комплекс заходів. По-перше, необхідно збільшити чистий дохід від реалізації продукції та скоротити витрати, що сприяють зростанню прибутку. Одночасно слід зменшувати собівартість продукції, після чого це дозволяє вивільнити фінансові ресурси, необхідні для зміцнення платоспроможності. Ефективним кроком може стати продаж малорентабельних підрозділів чи об'єктів основних засобів для залучення інвестиційних ресурсів, які можна спрямувати на більш прибуткові напрями діяльності або перепрофілювання виробництва. Крім того, здача в оренду основних фондів, які використовують не повністю, дозволяє отримати додатковий дохід без шкоди для основної діяльності.

На думку науковців, реструктуризація активів є інструментом зміцнення фінансового стану підприємства, що забезпечує зміну структури та складу активів балансу з призначення мобілізації внутрішніх резервів. Нарешті, для забезпечення стабільності необхідно підтримувати безперебійність операційної

діяльності, що є основою фінансової стійкості підприємства.

На наш погляд, з метою підвищення платоспроможності сучасних українських підприємств необхідно вжити ряд заходів, наведених в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Шляхи забезпечення платоспроможності на підприємстві

<i>Заходи</i>	<i>Конкретні дії</i>	<i>Очікуваний результат</i>
Управління оборотними коштами	Оптимізація запасів (впровадження <i>Just-in-Time</i> , скорочення надлишків)	Змінення заморожених активів, вивільнення коштів
	Управління дебіторською заборгованістю (використання факторингу, контроль оплати)	Прискорення грошових потоків, мінімізація ризику неплатежів
	Контроль кредиторської заборгованості (переговори про відмову від виплати)	Підтримка ліквідності, уникнення дефолту
Фінансова реструктуризація	Погашення простроченої заборгованості (реструктуризація боргів, залучення інвесторів)	Зниження боргового навантаження, відновлення платоспроможності
	Реорганізація структури капіталу (збільшення власного капіталу, рефінансування боргів)	Підвищення фінансової стабільності, зменшення витрат на обслуговування боргів.
Оптимізація витрат	Скорочення операційних витрат (аудит, автоматизація процесів)	Зниження витрат, підвищення ефективності використання ресурсів
	Енергозбереження (впровадження енергоефективних технологій, альтернативні джерела енергії)	Зменшення витрат на енергію, стійкість до зміни тарифів
Диверсифікація джерел фінансування	Залучення інвестицій (підготовка інвестиційних проектів, переговори з інвесторами)	Збереження додаткових фінансових ресурсів для розвитку
	Використання кредитів (лізинг, кредити на вигідних умовах)	Фінансування поточних потреб без значного фінансового навантаження
Підвищення доходів	Розширення ринків збуту (вихід на нові ринки, адаптація продукції)	Збільшення обсягів реалізації, стабільні доходи
	Підвищення якості продукції/послуг (інновації, відповідність споживчим очікуванням)	Підвищення конкурентоспроможності, зростання клієнтської бази
	Розробка нових продуктів і послуг (розширення асортименту, врахування ринкових трендів)	Диверсифікація джерел доходів, адаптація до зміни попиту
Антикризове управління	Розробка антикризової стратегії (формування резервів, аналіз ризиків)	Забезпечення стійкості підприємства в умовах кризи
	Перегляд бізнес-моделі (адаптація до нових умов, диверсифікація постачальників і ринків)	Підвищення гнучкості та життєздатності бізнесу

Сформовано самостійно автором

Одним із основних елементів забезпечення платоспроможності підприємства є оптимізація оборотних коштів. У цьому контексті особливу увагу слід приділити управлінським запасам. Надмірна кількість сировини, матеріалів або готової продукції на складі створює проблему «заморожених» активів, які не приносять прибутку. Для вирішення цієї проблеми ефективним інструментом є система *Just-in-Time* (JIT), яка забезпечує доставку ресурсів або виготовлення продукції в точний момент, коли вони вистачають для виконання замовлень, що дає можливість скоротити витрати на зберігання, уникнути перевантаження складів і вивільнити грошові витрати для інших потреб.

Водночас важливо приділити увагу управлінню дебіторською заборгованістю, яка проявляється через несвоєчасну оплату з боку контрагентів. Неспроможність оперативно отримувати належні платежі створює дефіцит оборотних коштів і обмежує фінансову гнучкість підприємства. У таких випадках особливого значення набуває встановлення чітких умов оплати та регулярний моніторинг стану розрахунків із клієнтами. Додатково можуть використовуватись інструменти, які пришвидшують отримання коштів, наприклад, факторинг. Цей метод дозволяє передавати вимоги права дебіторської заборгованості фінансовим установам, отримуючи фінансування авансом. Завдяки цьому підприємству мінімізуються ризики затримок платежів і забезпечується постійний рух грошових потоків.

Контроль кредиторської заборгованості є також важливим аспектом управління оборотними коштами. Дійсність виплат постачальникам і кредиторам вимагає належного планування, щоб уникнути затримок, штрафів або втрати довіри з боку партнерів. У складних фінансових умовах підприємство може проводити переговори з постачальниками для відміни платежів, що дозволить уникнути кризової ситуації. Раціональне управління кредиторськими зобов'язаннями вимагає підтримувати ліквідність та уникати дефолту, забезпечуючи фінансову стабільність підприємства навіть у нестабільних ринкових умовах.

Фінансова реструктуризація є комплексом заходів, спрямованих на

відновлення фінансової стійкості підприємства, зменшення боргового навантаження та забезпечення його платоспроможності. Одним із основних елементів реструктуризації є робота з простроченою заборгованістю. У ситуаціях, коли підприємство не здатне повністю виконати свої зобов'язання перед кредиторами, особливо важливо розробити детальний план реструктуризації боргів, що передбачає зміну умов кредитних договорів, таких як продовження термінів погашення, зниження відсоткових ставок або списання частини боргів у межах домовленостей із кредиторами. Такі дії сприяють зниженню поточного боргового навантаження, залученню фінансових ресурсів для підтримки операційної діяльності та відновленню довіри кредиторів.

Додатковим інструментом у процес реструктуризації є залучення нових інвесторів. Інвестори можуть надати підприємству додаткові фінансові ресурси для погашення прострочених боргів, одночасно отримуючи права на збір у бізнесі. Такий підхід дозволяє не тільки розв'язати проблему боргованості, а й залучити нових партнерів, які можуть сприяти стратегічному розвитку підприємства. У результаті об'єднання реструктуризації боргів і залучення інвестицій підприємство стає платоспроможним і може стабільно функціонувати знову на ринку.

Іншим аспектом фінансової реструктуризації є реорганізація структури капіталу. В умовах ускладненої залежності від позикових коштів, які вимагають значних витрат на обслуговування, підприємство може змінити список власного та позикового капіталу на допомогу збільшення власних фінансових ресурсів, що можливо досягти через додаткову емісію акцій, яка дозволить залучити нових акціонерів і збільшити власний капітал.

Ще одним механізмом є рефінансування боргів, що відбувається у залученні нових позик із вигіднішими умовами для погашення попередніх. Наприклад, підприємство може укласти договір з фінансовою установою про кредит під нижчі відсотки або тривалі терміни погашення, що зменшить тиск на грошові потоки. Рефінансування також дозволяє уникнути ситуацій, пов'язаних із простроченням платежів або вимушеними штрафними санкціями.

У сукупності заходи фінансової реструктуризації дозволяють підприємству відновити свою платоспроможність, зменшити витрати на обслуговування боргів та підвищити рівень фінансової стійкості. Вони створюють умови для подальшого зростання, стабілізують фінансові потоки та зміцнюють позиції підприємства на ринку.

Також варто звернути увагу на оптимізацію витрат для забезпечення платоспроможності підприємства. Першим кроком є проведення детального аудиту всіх статей витрат, який дозволяє виявити нерентабельні процеси, зайві витрати або дублювання функцій у межах підприємства. Наприклад, виявлення надлишкових витрат на постачання сировини чи непотрібних послуг може стати основою для перегляду договірних умов із партнерами. Додатковий аудит дає змогу оцінити ефективність використання трудових ресурсів, що є критичним місцем для оптимізації операційних витрат.

Після аналізу витрат важливо впровадити автоматизацію бізнес-процесів, яка дозволяє знизити витрати на виконання рутинних операцій. Використання спеціалізованого програмного забезпечення для управління логістикою, фінансами або виробничими процесами скорочує необхідність залучення великої кількості працівників до виконання однотипних завдань, підвищуючи швидкість і точність виконання робіт. Крім того, автоматизація мінімізує ризик людських помилок, які також можуть спричинити додаткові витрати.

Ще одним напрямом оптимізації витрат є енергозбереження. Зростання тарифів на енергоресурсах та їх постійний вплив на собівартість робить необхідним перехід продукції до більш ефективного використання енергії. Одним із підходів є впровадження енергоефективних технологій, таких як системи освітлення LED, які споживають значно меншу енергію, ніж традиційні лампи, або використання автоматизованої системи моніторингу енергоспоживання. таке рішення дозволить не лише скоротити витрати на електроенергію, а й підвищити контроль за використанням ресурсів у межах підприємства.

Ще більш перспективним кроком є перехід до використання

альтернативних джерел енергії, таких як сонячні панелі, вітрові турбіни або системи на основі біогазу. Крім того, використання відновлюваних джерел енергії дозволяє підприємствам досягти екологічної стійкості, що позитивно впливає на їхній імідж і привабливість для інвесторів.

Таким чином, оптимізація витрат через скорочення операційних витрат і впровадження енергоефективних технологій забезпечує зниження собівартості продукції, підвищення рентабельності та підвищення стійкості до зовнішніх змін, зокрема до економічних і тарифних коливань. Підхід лише покращує фінансовий стан підприємства, а це створює умови для його довгострокового розвитку та конкурентоспроможності.

Диверсифікація джерел фінансування є інструментом забезпечення фінансової стійкості підприємства, що забезпечує залучення різних форм капіталу для покриття поточних витрат, реалізації стратегічних проектів та забезпечення довгострокового розвитку. Основою цього процесу є створення інвестиційної привабливості підприємства, яка дозволяє залучати додаткові ресурси від зовнішніх інвесторів.

Варто зазначити, що залучення інвестицій вимагає подальшої підготовки. Підприємство має розробити якісний інвестиційний проект, який демонструє прибутковість, стабільність та можливість повернення вкладених коштів. Налагодження ефективної комунікації з певними інвесторами через переговори та презентації стає ключовим фактором успіху. Інвестори розглядають підприємство не тільки як об'єкти фінансування, а й як довгострокових партнерів, тому прозорість, інноваційність та реальні перспективи розвитку залишаються вирішальними. У результаті підприємство отримує додатковий капітал, який може бути спрямований на модернізацію, вихід на нові ринки чи підвищення конкурентоспроможності.

Поряд із залученням інвестицій напрямом диверсифікації є використання кредитних ресурсів. Кредити дають можливість підприємствам швидко отримати кошти для фінансування поточних операційних потреб або реалізації великих проектів. Особливо ефективним інструментом є лізинг, який дозволяє

придбати запас активів (техніку, обладнання) без великих одноразових витрат.

Використання вигідних кредитних умов є ще одним способом зменшення фінансового навантаження. Підприємства мають можливість рефінансувати старі кредити під нижчі відсоткові ставки або домовлятися про розстрочку платежів із довгостроковою перспективою погашення. Це дозволяє знизити вартість обслуговування боргів і забезпечити стабільність грошових потоків.

Диверсифікація джерел фінансування створює фінансовий буфер, який дозволяє підприємству залишитися гнучким та адаптивним до змін зовнішнього середовища. Об'єднання інвестиційного капіталу та кредитних ресурсів дозволяє не тільки зберегти ліквідність, а й ефективно розвиватися, реагувати на сучасні виклики ринку.

Ще одним завданням для забезпечення стабільності та розвитку підприємства є зростання доходів. Одним із шляхів досягнення цієї мети є розширення ринків збуту, що передбачає вихід на нові географічні чи споживчі сегменти. Для успішного освоєння нових ринків підприємство повинно адаптувати свою продукцію до місцевих особливостей, культурних вимог та очікування нових клієнтів.

Поряд із розширенням ринків особливого значення набуває підвищення якості продукції та послуг. Сучасний ринок висуває високі вимоги до відповідності продукції очікуванням споживачів, що потребує інноваційних підходів. Використання нових технологій, впровадження стандартів якості та розробка продукції, які повністю задовольняють потреби клієнтів, сприяють підвищенню конкурентоспроможності підприємства, що дозволяє залучити нових клієнтів і збільшити обсяг продажів за рахунок підвищеного сприйняття бренду.

Розробка нових продуктів та послуг також є інструментом зростання доходів. Сучасні ринкові умови вимагають диверсифікації асортименту, що дозволяє підприємству реагувати на зміну попиту та створювати додаткові джерела доходу. Розуміння ринкових трендів і впровадження інновацій у процес розробки продукції дає можливість підприємствам залишитися актуальними та

адаптивними, що є важливою складовою їхнього довгострокового успіху.

Антикризове управління є важливим механізмом забезпечення стабільності підприємства в умовах несприятливих економічних змін. Одним із базових інструментів такого управління є розробка антикризової стратегії. Вона забезпечує ретельний аналіз ризиків, які можуть вплинути на фінансову або операційну стабільність підприємства, і створення резервів, які можна використовувати у разі виникнення кризової ситуації. Завдяки цьому підприємству отримується можливість не лише уникати гострих криз, а й швидко реагувати на зміни у зовнішньому середовищі, зберігаючи свою стійкість.

Ще одним напрямом є перегляд бізнес-моделі підприємства. Ефективна адаптація до нових умов забезпечує диверсифікацію як постачальників, так і ринків, що дозволяє зменшити залежність від конкретних партнерів чи географічних сегментів. Наприклад, у разі втрати одного ринку збуту, підприємство, яке має доступ до інших ринків, може швидко налагодити свої ресурси, зберігаючи стабільність доходів. Така гнучкість дозволяє бізнесу залишитися життєздатним навіть у складних економічних умовах.

3.2. Інноваційні підходи до вдосконалення механізму платоспроможності підприємства

В рамках дослідження механізму платоспроможності підприємства, варто приділити увагу вивченню інноваційних підходів до вдосконалення даного механізму, які дозволяють підприємствам не лише зберегти свою фінансову стійкість, але й створити конкурентні переваги. Одним з таких підходів є впровадження цифрових технологій у фінансовий менеджмент. Підприємства активно впроваджують програмні рішення для автоматизації аналізу платоспроможності, прогнозування фінансових потоків та управління ліквідністю. Використання сучасних аналітичних платформ на основі штучного інтелекту (ШІ) дозволяє в реальному часі моніторити фінансові показники,

ідентифікувати ризики та приймати обґрунтовані рішення. Наприклад, програми на основі Big Data створюють великий обсяг даних, виявляючи закономірності в аналізі поведінки контрагентів або змінах на ринку, що дозволяє знизити ризики неплатежів. Так, компанія Amazon активно використовує Big Data для прогнозування доходів, управління ціною політикою та оптимізації ланцюжків поставок. Завдяки аналізу великих масивів даних компанія може передбачити зміни в попиті та адаптувати свої фінансові стратегії.

Варто звернути увагу, що провідні міжнародні компанії, такі як Coca-Cola або Siemens, активно використовують ERP-системи для управління фінансовими потоками та інтеграції даних із різними підрозділами. Наприклад, SAP дозволяє автоматизувати бюджетування, контролювати ліквідність у реальному часі та оптимізувати грошові потоки, що забезпечує високу точність прогнозів і зниження витрат на управління фінансами.

Крім цього, доцільним є використання блокчейн-технологій, які забезпечують прозорість і безпеку фінансових транзакцій, що особливо важливо для збереження платоспроможності. Використання смарт-контрактів дозволяє автоматизувати фінансові операції з контрагентами, зменшуючи ризик затримок платежів або шахрайства. Наприклад, блокчейн забезпечує контроль за виконанням умов угоди, автоматично здійснюючи оплату після виконання всіх зобов'язань, що сприяє підвищенню довіри між партнерами та забезпечує регулярний рух грошових коштів.

Якщо говорити про сучасні методи управління дебіторською заборгованістю на підприємстві, то вони передбачають використання автоматизованої платформи для моніторингу термінів оплати та застосування механізмів факторингу. Так, факторингові платформи, побудовані на основі ІІІ, дозволяють підприємствам отримувати фінансування під дебіторську боргованість протягом кількох годин, що забезпечує стабільність грошових потоків і зменшує залежність підприємства від несвоєчасних платежів з боку клієнтів.

В контексті вивчення даного питання, варто звернути увагу на розвиток

фінансових технологій (фінтех), що відкриває нові можливості для підтримки платоспроможності. Зокрема, інноваційні платіжні системи дозволяють підприємствам швидше отримувати платежі від клієнтів, використовуючи онлайн-інструменти, такі як електронні гаманці, QR-коди або криптовалютні транзакції.

Інноваційний підхід до управління платоспроможністю також передбачає адаптацію фінансових стратегій до змінних умов ринку. Наприклад, підприємство використовує методи стрес-тестування, що дозволяє оцінити вплив кризових сценаріїв на фінансову стійкість. Стратегії управління ризиками можуть включати використання страхування фінансових операцій, хеджування валютних ризиків або диверсифікацію джерел доходів.

У сучасному світі велика увага приділяється концепції сталого розвитку, яка інтегрує екологічні, соціальні та управлінські фактори (ESG) у фінансові процеси. Використання зелених технологій та енергозберігаючих рішень не тільки скорочує витрати, але й робить інвестиційну привабливість підприємства. Залучення фінансування через такі інструменти дозволяє підприємствам одночасно підтримувати платоспроможність сприяння довгостроковій стійкості бізнесу. Інвестори, які зосереджуються на ESG-показниках, фінансово обирають підприємства, що демонструють відповідальність і стабільність, що надає підприємствам додаткові переваги на ринку капіталу.

Забезпечення платоспроможності також тісно пов'язане з довгостроковими стосунками з клієнтами та постачальниками. Впровадження цифрових платформ для автоматизації замовлень, виставлення рахунків обліку та взаєморозрахунків дозволяє мінімізувати затримки у фінансових операціях. Інноваційні CRM-системи забезпечують підприємствам точний аналіз платоспроможності клієнтів і прогнозування ризиків, що дозволяє вибудовувати більш ефективну стратегію взаємодії з партнерами.

Підприємства, які інтегрують ШІ у свої фінансові системи, мають можливість не тільки контролювати поточний фінансовий стан, але й прогнозувати майбутні результати. Алгоритми штучного інтелекту аналізують

історичні дані, моделі поведінки клієнтів і зовнішні ринкові фактори для побудови детальних прогнозів, що підтримує прийняття більш зважених рішень щодо оптимізації фінансових ресурсів і дозволяє підприємствам адаптуватися до змін у реальному часі.

Варто звернути увагу, що роль держави у стимулюванні інновацій зберігає ключову роль у створенні сприятливого середовища для впровадження інновацій. Ефективна державна політика в цій сфері здійснюється у поєднанні фінансових, адміністративних та регуляторних заходів, спрямованих на підтримку інноваційної діяльності бізнесу.

Одним із важливих інструментів стимулювання інновацій є пільгове кредитування, яке держава може надавати підприємствам для впровадження нових технологій. Наприклад, створення спеціальних державних програм кредитування під низькі відсоткові ставки дозволяє зменшити фінансові навантаження на підприємства, які хочуть інвестувати в автоматизацію, модернізацію виробництва або розвиток нових продуктів. Подібні програми забезпечують доступ до фінансових ресурсів навіть для невеликих підприємств, які обмежують можливості залучення зовнішнього капіталу.

Додаткові стимули є ще одним ефективним механізмом, який держава може використовувати для стимулювання інноваційної активності. Наприклад, у багатьох країнах підтримують податкові пільги за інвестиції в дослідження і розробки (R&D). Це можуть бути податкові кредити, звільнення від сплати частини податків на прибуток або зменшення ставки податку на нові виробничі потужності. Такі стимули знижують ризики інвестування в інновації та сприяють залученню додаткових ресурсів у цю сферу.

Разом з цим, ефективним інструментом стимулювання є грантова підтримка. Державні гранти можуть надаватися підприємствам для розробки та впровадження інноваційних проектів, спрямованих на підвищення їхньої конкурентоспроможності. Наприклад, у Європейському Союзі діють програми, які фінансують малі та середні підприємства через гранти в межах ініціативи Horizon Europe. Подібні програми дозволяють підприємствам покривати витрати

на придбання обладнання, впровадження нових технологій або проведення наукових досліджень, зменшуючи їхнє фінансове навантаження.

Держава також може забезпечити підтримку через створення інноваційної інфраструктури, яка передбачає формування технопарків, бізнес-інкубаторів, науково-дослідних центрів, які надають підприємствам доступ до сучасних технологій, дослідницьких ресурсів та експертної підтримки. Наприклад, у багатьох країнах діють спеціалізовані індустріальні парки, які пропонують підприємствам готові виробничі площі та доступ до інженерних мереж на пільгових умовах.

Важливим аспектом є й регуляторна політика. Держава може спрощувати процедури отримання ліцензій, реєстрації нових технологій та захисту інтелектуальної власності. Змінення адміністративних бар'єрів дозволяє підприємствам швидше впроваджувати інновації та виводити їх на ринок.

Таким чином, держава не тільки створює фінансові умови для стимулювання інновацій, але й забезпечує нормативно-правову та інфраструктурну підтримку, що дозволяє підприємству розвивати новітні механізми управління, в тому числі платоспроможністю, сприяючи їх стабільності та довгостроковій конкурентоспроможності.

ВИСНОВКИ

1. Вивчено сутність та значення платоспроможності як основного показника фінансової стійкості підприємства. Проаналізовано різноманітні підходи до визначення цієї категорії, які акцентують увагу на її здатності забезпечувати своєчасне виконання фінансових зобов'язань, підтримуючи стабільність і розвиток діяльності підприємства. Оцінено вплив внутрішніх і зовнішніх факторів, серед яких ефективність управління ресурсами, структура капіталу, макроекономічні умови та галузеві особливості. Виявлено, що зміни в плануванні, управлінні ліквідними активами та адаптації до ринкових умов можуть знизити рівень платоспроможності.

2. Проаналізовано механізм управління платоспроможністю підприємства та його структуру механізму, яка охоплює взаємопов'язані елементи, методи, інструменти та заходи, спрямовані на забезпечення фінансової стійкості. Оцінено значення методів аналізу, планування, прогнозування та контролю, які сприяють збалансованості доходів і витрат. Виявлено, що основними інструментами механізму є управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, формування резервних фондів та оптимізація витрат. Підкреслено важливість механізму адаптивності до змін зовнішнього середовища та інтеграції довгострокових стратегій та оперативних заходів, що дозволяє мінімізувати ризики дефолту та підвищити конкурентоспроможність підприємства.

2. Досліджено різні методичні підходи до оцінки платоспроможності підприємства, проаналізовано їхню структуру та практичну застосовність, оцінено ефективність використання основних методик, таких як коефіцієнтний аналіз, балансовий підхід та платіжний календар. Виокремлено сильні сторони кожного методу, зокрема комплексність та гнучкість інтегрованого підходу, виявлено водночас їхні недоліки, включаючи аналіз статичності та обмежену адаптивність до динамічних змін. Оцінка сучасних підходів вказує на необхідність розробки уніфікованої моделі, яка забезпечує якісні та кількісні

методи і забезпечує глибший аналіз платоспроможності підприємства з урахуванням галузевих особливостей і зовнішніх ризиків.

3. Досліджено організаційно-економічну характеристику ТОВ «Агрона Фрут Україна», основні напрями його діяльності, технологічні процеси та історію розвитку. Оцінено виробничі потужності підприємства, які базуються на використанні інноваційних технологій, зокрема глибокої заморозки, що гарантує високу якість продукції. Виокремлено основні аспекти, які забезпечують лідерські позиції підприємства, зокрема орієнтацію на міжнародний досвід, вдосконалення виробничих процесів та модернізацію обладнання. Аналіз фінансово-економічних показників діяльності підприємства показав позитивну динаміку у фінансовому стані господарюючого суб'єкта, а саме: зростання активів, підвищення частки власного капіталу та скорочення зобов'язань, що сприяє зміцненню фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємства на ринку.

4. Досліджено основні показники платоспроможності ТОВ «Агрона Фрут Україна», проаналізовано динаміку коефіцієнтів ліквідності, покриття та автономії, оцінено їх вплив на фінансову стійкість підприємства. Виявлено позитивні зміни, включаючи зростання коефіцієнта покриття до 4,3 та коефіцієнта швидкої ліквідності до 2,4, що свідчить про ефективність підприємства виконувати короткострокові зобов'язання. Водночас виявлено зниження коефіцієнта маневреності власного капіталу, що може обмежити фінансову гнучкість. Загалом, оцінка підтвердила стабільний розвиток і підвищення платоспроможності підприємства, що забезпечує його фінансову стійкість та створює передумови для подальшого зростання.

5. Запропоновано комплексний підхід до забезпечення платоспроможності підприємства, який включає оптимізацію управління оборотними витратами, реструктуризацію фінансових зобов'язань, диверсифікацію джерел фінансування та підвищення доходів. Особливий акцент зроблено на впровадження ефективних інструментів, таких як система Just-in-Time для зменшення надлишкових запасів, факторинг для прискорення грошових потоків

та автоматизація процесів для зниження операційних витрат. Підтримка ліквідності досягається шляхом контролю заборгованості та фінансової реструктуризації через залучення інвестицій і рефінансування боргів. Водночас розширення ринків збуту, впровадження інновацій у продукцію та адаптація до змін ринкового середовища створюють умови для підвищення доходів і фінансової стійкості підприємства як у короткостроковій, так і довгостроковій перспективі.

6. Встановлено, що інноваційні підходи до вдосконалення механізму платоспроможності підприємства мають важливе значення для забезпечення фінансової стійкості та створення конкурентних переваг. Зокрема, впровадження цифрових технологій, таких як ERP-системи, штучний інтелект і Big Data, дозволяє автоматизувати фінансові процеси, покращувати моніторинг ліквідності та прогнозувати ризики в реальному часі. Блокчейн-технології забезпечують прозорість транзакцій та мінімізують ризик шахрайства, тоді як фінтех-рішення пришвидшують платежі та розширюють доступ до альтернативних джерел фінансування. Разом з цим, важливу роль у стимулюванні цих інновацій відіграє держава, а саме через пільгове кредитування, податкові стимули, грантові програми та створення інноваційної інфраструктури. Тому комплексний підхід до впровадження інновацій забезпечує підприємствам стійкість до економічних викликів, підвищення платоспроможності та довгострокової конкурентоспроможності.